

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 20

83. ÅRGANG

30. OKTOBER

1971

DETTE NUMMER:

KIRKEN

– VÅRT
DELTE
ANSVAR

● St. Mikael, fra Coventry-katedralen

«EN HELT KLAR

Roma, fredag 22. oktober.

Sølibatet for katolske sekularprester var ikke engang (uansett hva noen journalister og enkelte pressgrupper kan ha skrevet og forfektet) et hovedemne de tre første Synode-ukene. Det sto ikke som egen sak på dagsordenen, og det synes ikke å herske virkelig uenighet mellom Kirkens biskoper, fagteologer og prester om saken som prinsipp: sølibatet er en viktig, uerstattelig disiplin i den katolske kirke. Men uansett om man liker det eller ikke, er det vanskelig å benekte at den ytre spenning i disse ukene først og fremst har konsentrert seg om en spesiell side av nettopp dette spørsmål: muligheten for at den latinske Kirke skal la gifte menn bli viet som prester. Et mindretall av biskoper har, såvidt jeg kan se, gjennom dette spørsmål forsøkt å finne i hvert fall en av løsningene på den prestekrise som for tiden gjør at Kirken mister rundt 3000 prester i året, en krise som skaper dyp uro, færre kall og splittelse — ikke minst mellom prestene og deres biskoper mange steder, for eksempel i USA.

Mindretallet talte bl. a. biskoper fra Canada, Holland, Frankrike, Tyskland, Østerrike, Kongo, Peru, Chile og Norden, biskop John W. Gran. Talsmenn fra bispekonferanser i disse områdene (som etter hvert, uærbødig sagt, nesten ble talt i senk en stund av en forbløffende samordnet majoritet av mer konservative representanter fra andre land) foreslo at paven skulle gi de enkelte bispekonferanser tillatelse til å ordinere gifte menn til presteembetet der hvor det var nødvendig. Når dette skrives, virker det temmelig opplagt at denne ideen gikk til bunns i de lange intervensjoners hav og at man — hvis Kirken etter Synoden i det hele tatt kommer til å få gifte menn som prester — bare vil se slike unntagelser i helt spesielle tilfeller hvor paven selv tar avgjørelsen i hver enkelt sak. Uoverskuelige konsekvenser av en politikk som muligens ville bli oppfattet som en «dør på gløtt» og som en overgangsordning mot «optional celibacy», valgfritt cølibat for nye prester, har ført til dette resultat som det forøvrig ennå ikke er votert over. I neste omgang har også, hvis jeg tyder dette riktig, kravet om enhet hatt avgjørende betydning. Ingen reformer er mulige hvis de skader enheten, sier til syvende og sist flere på den progressive fløy.

Denne «vilje til enhet» har gitt Kirken og dagens katolikker en for så vidt helt klar linje i spørsmålet, tradisjonell og ortodoks. Katolsk lære om presteembetet som et kall gitt ovenfra er understreket og fremhevet. Men samtidig er det visst ved denne Synode blitt klart at tanken om «unity in diversity», enheten i mangfoldigheten, dog ikke i praksis er anvendbar på alle ting ennå. Og at pavens posisjon som ikke bare hele Kirkens overhode, men også som Synodens suverene sjef er mer enn tydelig. De fleste av biskopene aner den dag i dag ikke om Paul VI engang vil la sin rådgivende forsamling vedta en egen uttalelse.

Mange vil glede seg over denne «klare tale», andre vil være misfornøyde og snakke om kompromiss-løsninger. Begge disse grupperinger skal etter min mening da innledningsvis igjen være minnet om at man ikke må se spørsmålet om gifte prester isolert, og at det også er mange ting å glede seg over på Synoden denne gang. For det første har man, hva sølibatet angår, endelig fått en åpen

debatt om Kirken om spørsmålet, i Synodehallen takket være pave Pauls invitt til biskopene ved åpningen den 30. september om å tale fritt ut om det som lå dem på hjertet. Det er en høyst påkrevet debatt i Kirken, en debatt som nå ikke var til å stanse etter at den hadde vært forsinket av påbud og en pavelig encyklika i fem år. Videre har man — og dette er viktig — i det omfattende arbeidet i blant annet biskopenes sproggrupper (hvor biskop Gran deltok i den tyske) fått tatt opp og fremlagt som forslag for eksempel de fleste av de spørsmål som de europeiske presters Geneve-møte gikk inn for tidligere i år.

Dette er, meget kort formulert, min personlige oppfatning av behandlingen av spørsmål om presteembetet. Jeg skal i det følgende forsøke å utdype enkelte av punktene, men fordi dette gjøres på et tidspunkt da nummer 20. skal gå i trykken, vil det først være mulig for meg å skrive mer utførlig om alt sammen i neste nummer av ST. OLAV. Vi vil da også, ved sitater av andre skribenter, forsøke å utdype disse tingene for å gi en best mulig dekning av det som har hendt. Den endelige form og de endelige stemmetall når det gjelder saken Presteembetet er som nevnt ukjent i dag, den 22. oktober. Biskopene er allerede i gang med debatten om neste hovedsak, om Rettferdigheten i dagens verden, og først ved månedsskiftet vil antagelig det hele være mer avklart. Blant annet gjennom pavens eventuelle avsluttende ord. (Om disse, som nye rykter i Roma nå definitivt vil ha det til, også kommer til å inneholde noe mer spesielt om Paul VIs pontifikat i forbindelse med hans kommende 75 års-dag for tiden vise.)

La meg, spredt, gjengi noen tanker fra innleggene i åpningsfasen:

Det ble ikke lagt skjul på alvoret. Allerede den 2. oktober sa Diskop Weber fra Gras-Seckau i Østerrike at «man ikke måtte skape noen kunstig optimisme». Dagens situasjon er vanskelig. Hvert år forlater over 3000 menn preste-gjærningen i Verdenskirken, mange steder er det for få prester til å utføre Kirkens oppdrag, seminarer står halvtomme enkelte steder. Weber og mange med ham fremholdt at vanskeligheter med sølibatet ikke er hovedgrunnen til dette frafall, kraftigere rolle spiller den meget omtalte identitetskrise, ansvarsforholdet, usikkerhet om måten prestene skal virke på i den moderne verden osv. Kardinal Alfrink stilte spørsmålet: «Hva er best — å forkynne Evangeliet ved hjelp av gifte prester, eller ikke å forkynne Evangeliet i det hele tatt?» Jesuittenes general, pater Arrupe sa den 5. oktober: «Det er en krise idag, men en krise er alltid tegn på at Gud vil noe bestemt med oss. Selve alvoret i vanskelighetene viser at vi kanskje er nærmere Gud enn vi aner. Vi lever i en vanskelig tid, men det må ikke ta motet fra oss.» Den tyske biskop Hengsbach minnet om en annen side av saken: en undersøkelse som de tyske biskoper har fått utført viser at 80 prosent av prestene i Tyskland er tilfreds med den nåværende situasjon. Maximos Hakim, patriark av Antiokia og representant for den del av østkirken som er forbundet med Rom, understreket at den del av Kirken han kom fra akter å forbli trofaste mot sin gamle tradisjon med å godta gifte menn og ugifte menn på like fot til presteembetet. (Presters giftermål etter ordinasjonen blir derimot ikke godtatt

LINJE»

i denne del av kirken.) Om diskusjonen i vestkirken om sølibatet sa patriarken at den kanskje etterlot et noe pinlig inntrykk mange steder, for eksempel blant ikke-katolske kristne: Hadde den katolske kirke i vest i århundrer inntatt en hyklersk holdning til denne saken?

Hovedinnleggene i denne fasen av Synoden ble imidlertid etter manges mening levert av noen av de canadiske biskopene. (I det hele tatt spilte Canada en imponerende rolle denne gangen, ikke minst takket være et grundig og langsiktig forarbeide på hjemmeplan med nært samarbeide og konsultasjoner mellom biskoper, prester og legfolk.) Erkebiskop Plourde fra Ottawa sa (8. oktober) bl. a. at det vel er biskopenes plikt å verne og beskytte troens enhet. Dette må dog ikke oppfattes som et vern om en uniform disiplin. Denne Synode bør helt ut erkjenne at en slik uniformitet i hele Kirken ikke lenger er mulig. Østkirkenes tradisjon viser rikdommen i forskjellige riter og disipliner, en rikdom Kirken bør fremme. I Afrika, Syd-Amerika og Asia har den latinske disiplin blitt innført under kolonisasjonen. I våre dager er det opprettet helt nasjonale hierarkier i disse områdene. De kan bidra til Synoden ved å fremlegge sine spesielle kulturelle behov og misjonsbehov — behov som kan vise seg å være helt forskjellige fra de man kjenner i vest. Et annet viktig spørsmål er videre troverdigheten i Kirkens ledelse. Synoden bør fremme forslag om en større grad av frie avgjørelser når det gjelder de enkelte bispekonferanser. Synodens viktigste motto må nettopp være «unity in diversity».

Om forholdet mellom biskoper og prester sa Plourde bl. a. at det i Det nye testamente på 79 steder ble talt om autoritet. Men av disse er det 58 avsnitt som *advarer* mot *misbruk* av makt. Derfor er autoritet i Kirken bare en tjeneste, en tjeneste som må kanalisere den enkeltes frihet mot det alles beste. Unge mennesker idag reagerer mer mot den slags maktmisbruk som leder til ondskap og falsk stolthet enn de i virkeligheten reagerer på farer forbundet med penger og sex. Våre unge prester kjenner det ofte på samme måte og oppdager fort tilfeller hvor autoritet misbrukes. Under slike forhold er det nødvendig å forandre visse strukturer og visse holdningsmønstre. Biskoper er ikke medlemmer av en regjering med plikt til å følge parti-linjen. Enheten i troen og moralen må opprettholdes, men Kirken bør samtidig tillate virkelig frihet når det gjelder meninger. Hvis Kirkens ledere ikke skal miste folks tillit, må de forstå og huske at verdier idag bare er troverdige og kan godtas hvis de kan prøves og leves i frihet.

Biskop Carter fra Sault St. Marie i Canada sa (9. oktober) fremholdt at den latinske Kirkes holdning til sølibat-spørsmålet ikke hører til de viktigste spørsmål når Synoden gjennomgår presteembetets problemer. Men vi vet alle i hvor sterk grad diskusjonen har dreiet seg om disse ting i Europa og Amerika hvor tross alt 85 prosent av verdens katolske prester arbeider, sa han. Dette er derfor et spørsmål som man må ta opp åpent og ærlig. De canadiske biskoper er nesten enstemmig av den oppfatning at modne gifte menn bør bli ordinert til prester der hvor det er behov for slikt. En minoritet er av den mening at den nåværende disiplin bør endres slik at det

åpnes adgang for ordinerer av gifte menn uansett behovet. Vel 90 prosent av de canadiske prester er av samme oppfatning. Vi går inn for en ordinerer av gifte menn, sa Carter, fordi vi er overbevist om at gifte menn som har erfaringer fra familielivet og fra et liv midt i dagens verden kan bringe en ny og verdifull dimensjon til preste-gjærningen. Når vi taler om Kirken i den moderne verden, tenker vi også på at presten skal være i denne verden. Likevel reserverer vi tilgangen til presteembetet fremdeles til menn i tyveårene som har tilbrakt mesteparten av sine liv som voksne i skoler, høyskoler og seminarer. Vi trenger fremdeles denne type av kandidater, men verden og Kirken trenger nå kanskje også andre typer.

Biskop Gran var den nordiske bispekonferanses deleger- te til denne Synode. Den 12. oktober hadde han et innlegg hvor han (ifølge vår oversetelse fra en engelsk tekst) bl. a. sier: Etter at vi har drøftet sølibat-spørsmålet med våre prester, er den nordiske bispekonferanse av den enstemmige oppfatning at ordinasjon av modne, gifte menn vil kunne bety virkelig hjelp for Kirken og vår del av verden. Men det er også andre ting som må nevnes i forbindelse med dette problem. Mange av våre prester lever isolert, noen endog i pinefull ensomhet. Sekularprestens ensomhet gjør at han er mer ufordelaktig og vanskelig stillet enn en ordensprest som har støtte i sin ordensbakgrunn. Fra et menneskelig, psykologisk og muligens også et moralsk synspunkt stiller vi et alvorlig spørsmålsteget ved rådigheten av å la prester, spesielt unge prester, leve i en slik isolasjon.

Dise forhold tatt i betraktning og uten å kunne se de nødvendige bånd mellom sølibatets karisma og den sekulære prestegjærning, spør derfor konferansen om det ikke ville være bedre å la kandidatene til presteembetet fritt få velge eller avstå fra ekteskap — særlig fordi Kirken setter det kristne ekteskap så høyt.

Det er ikke mulig på det nåværende tidspunkt for ST. OLAV å bringe et mer utførlig utdrag av biskopens innlegg, vi skal forsøke å gjøre dette godt igjen i neste nummer av bladet. Her skal bare nevnes noen ord biskopen sa idet han benyttet seg av sin rett til å tale på egne vegne:

«På egne vegne ønsker jeg å tale for en grundig undersøkelse, fortrinnsvis i Den internasjonale teologiske kommisjon om muligheten for å ordinere kvinner. Hvis det skulle vise seg å være teologisk akseptabelt, tror jeg Kirken skulle tillate at slike ordinerer finner sted i de områdene hvor det er ønskelig.»

Alle disse tingene som her er nevnt, fra Webers alvorsord til biskop Grans innlegg hører hjemme i det jeg altså har kalt åpningsfasen. Det er de dagene da mange faktisk trodde at Synoden ville samle seg om et forslag som dette om ordinerer av gifte menn etter de enkelte bispekonferansers avgjørelse. Men innvendingene ble, som nevnt innledningsvis, for mange, motstanden for sterk. Kanskje man også kan si at enkelte biskoper forekommer en utenforstående å være nesten uforståelig føyelig bare de er innenfor skyggen av Peterskirkens kuppel. Men mer om dette neste gang. Her skal de igjen bare minnes om at det, når dette skrives den 22., også foreligger en bunke tekster som i stor utstrekning likevel tar fatt på den viktigste del av prestenes problemer, arbeidsform, leve-måte, ansvarsforhold, politiske engasjement og selvstendighet på en oppmuntrende fri og løfterik måte. Altså alt det som ikke berører sølibat-spørsmålet. Hva sølibat-spørsmålet angår, det overvurderte, tusen ganger omtalte og diskuterte, kan man si at det ser ut som enhver desentralisering idag må ta enheten til enheten på en spesiell måte. Det viser drakampen om en eventuell ordinerer av gifte menn.

VI ER GUDS HUS

I Coventry, i den prektige og levende, nye katedralen som ble reist fra ruinene etter siste verdenskrig, finnes det et «Enhetens kapell». Det står avbildet her nederst på siden, og så sier en kanskje halv-interessert: Javel, slik ser vel moderne kapeller ut. Men kikk litt nærmere på fotoet, og hør litt om hvordan det er å gå inn i det kapellet. Det er i det hele tatt det første «symbolet» vi her kan feste oss ved: Kirken skjønner en faktisk ikke stort av, før en virkelig, med sinn og hjerte, sjel og legeme, går inn i den.

Trer en inn i dette kapellet, blir en slått av et fint, sammensatt lys der inne. Kapellet er tolvkantet, og når en står på terskelen, ser en ingen lyskilder som kan forklare den fine atmosfæren. Selvfølgelig er der en forklaring. Og den er så menn både god arkitektur og utmerket teologi.

Dypt i tolv smale nisjer ligger tolv strimer av noen glassmalerier. De har ulike fargeharmonier, og det er gjennom dem, at lyset strømmer inn i kapellet. Det ser en ikke, når en står på terskelen til kapellet — høyt regnet ser en da inn i to-tre av de nisjene, nemlig de som en har rett imot seg. Men jo mer en beveger seg innover mot alteret, som står i midten, jo flere av de tolv nisjene kommer inn i synsfeltet, og åpner sitt lys- og farvebidrag for ens øye. Det er et rom som likesom sier: Kom — kom! Her er mye mer enn du tror, der borte fra terskelen! Du må inn til kjernen!

Arkitekten som reiste det kapellet har visst hva enhet er for noe. Og han har med fin forståelse omsatt denne tanken i et bygg. For hva er det kapellet forteller oss, bare ved å stå der? Det sier: Mennesker befinner seg i «nisjer», nokså isolert i sine «båser» og «saker». Fra dem får de kanskje fjernt øye på noen få andres — de fleste ser de simpelthen ikke, synsvinkelen er for trang.

Det finnes bare én løsning på det. En må bryte opp fra sin egen nisje og bevege seg innover mot det sentrale. I Coventry-kapellet er sentrum alteret, det vil jo si Kristus. Det er det faktisk i verden også: Kristus er tilværelsens midtpunkt. Bare helt nær inntil dette midtpunkt får en fritt overblikk og kan oppleve mangfoldet og enheten på samme tid.

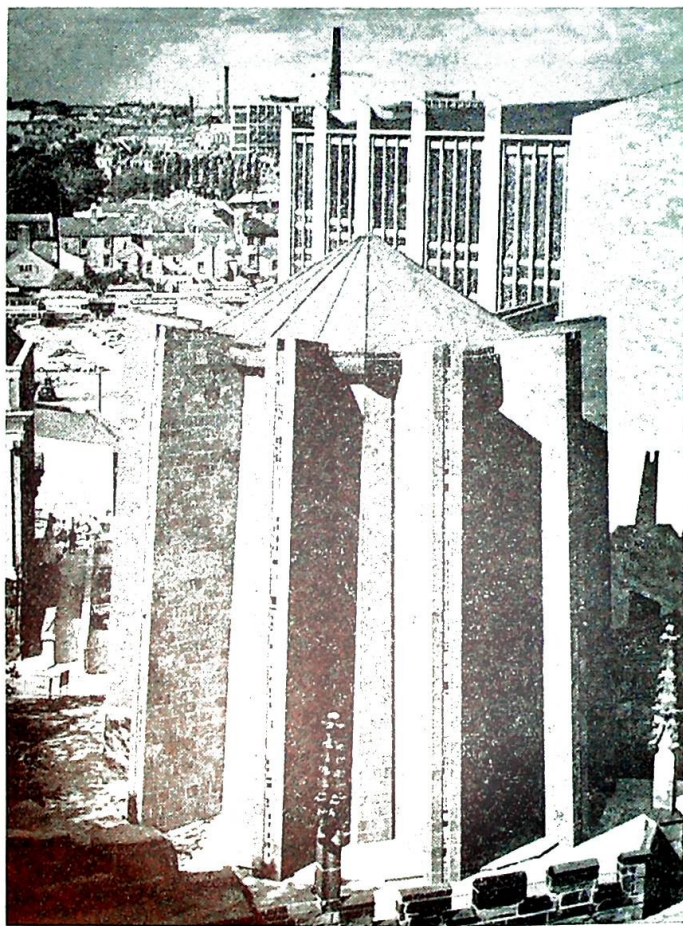
Vi lever i en sterkt kirke-kritisk tid, og i dette nummeret av «St. Olav», som i så mange andre, tar vi opp noen av de sammenhenger hvor katolikkens forhold til Kirken er spenningsfylt, ofte vanskelig og smertelig, i samtiden. «Nisjene» er blitt flere enn tolv, og ikke så få stenger seg inne i dem — det vil si: Mister overblikket. Uansett hvilken vei den er orientert, den nisjen, så er den

for smal i seg selv, for svak som eneste lyskilde. Det er samspillet fra mange lyskilder som gjør kirkens rom levende, det gjelder i arkitekturen som det gjelder på sinnets plan. Ved begynnelsen av dette århundre advarte en stor tenker mot «nisje-menneskene», de ensidige. Han kalte dem «de skrekkelige forenklerne», de ensportede ideers mennesker, med tanke på politikken. Ja — dem fikk jo verden endel smerte og elendighet fra.

Men det gjelder på Kirkens plan også: Den er noe mer enn vår private katolske nisje, de båser og etiketter vi tildele oss selv og andre. Enhet og helhet er ikke noe som foreligger mellom mennesker slik passivt, som en selvfølge. Det må villes og skapes, uavlatelig og på strak arm, av alle de parter det gjelder. I Kirken gjelder det samtlige «parter».

Oss alle sammen.

HRM.

NR. 20

Kirken — som mange altfor lenge har identifisert med bare den «offisielle» kirke, Pave, Vatikan, biskoper og prester — får ikke bare godord for tiden. Heller ikke fra sine egne. Det siste er nok ofte en nødvendig selvransakelse og, så landt, snarere et tegn på vitalitet. Men omforlatelse: Krikk forplikter!

«Kriser» er av to slags — noen til liv, noen til død. Noen kriser vitner om livskraft og oppbrudd i en gammel kropp, andre om dødsdø. Vi har i «St. Olav» aldri tvilt på at det var den førstnevnte det dreier seg om i dagens kirke. Dette nummeret gir noen momenter til det samme emnet, ikke minst når det gjelder ansvaret i troens fellesskap.

84 PÅ HELTID

I Lukasevangeliets 10. kapitel møter vi en utålmodig Kristus, en mann som hektisk, nesten febrilsk setter et arbeidsteam på benene og har hastverk med å få det til å fungere. Det skjer i et fattig, men vakkert landskap. I dag farer mange dit som turister — fra en motorbåt kan en se de småstedene Jesus nevner med noen strenge ord, fordi de er så uvillige til å gå inn i det veldige som er kommet ved Ham. Der er ruinene av Kafarnaum, og der — litt lenger nord — må Korazin ha ligget, og øverst i viken: Betsaida. Små provinshull på et lite område. Evangeliets landskap er 3—4 bygder som en lett kan overblikke og si til seg selv: Her var det at Gud satte menneskesinnet stevne, ansikt til ansikt, i et menneske og hans ord, som også var Guds avbilde og sønn.

Så ble det de få familiene i Korazin og Betsaida som ble satt på prøve — på våre alles vegne. De skulle først få tilbudet om Guds rike — det var der det skulle begynne. Lukas beretter om hvordan Jesus ynkes over disse små landsbyene, som var hans barnsdoms og ungdoms egn. De skjønner ikke dét, som snart en hel verden vil lytte til, et håp og en kraft som vil gå ned gjennom historiens millioner, og forløse troen og kjærligheten i talløse mennesker. Guds Rike — det gode og glade budskap — selve friheten. De skjønner det ikke. Eller rettere: De står det i mot.

Han vil tenne en ild. Han vil at den skal brenne. Og det må ha virket som om den fenger overalt omkring, bare ikke der hvor den oppstod, i det landskapet hvor han var vokset opp, og var og forble «Tømmermannens sønn» — bare det.

Det er der og da, ser det ut til, at Kristus velger de 72 — ut over de tolv: Folk han kaller, bruker, sender ut. Det blir tilsammen 84 medarbeidere, som bringer budskapet videre. Tusen år senere nådde det budskapet våre egne fjerne forfedre, bønder og vikingen svært langt fra Tiberiassjøen, så det må ha vært makt i befalingen, og viljen bak den. I selve dette valg av mennesker som mer uttrykkelig skal gå hans ærend, ligger en lekse for både den viede tjeneste i Kirken, og for kristenlivet overhodet.

Det første er dette: De er få — langt fra noe flertall. Flertallet er

tvært om deres utfordring og oppgave: «Avlingen er rik, men høstfolkene få». Så blir det mye å gjøre — en må anstrenge seg, og flere må ta et tak. Det er aktuelle ord, i en tid med prestemangel, med få ordenskall, med adskillige søndagskristne som vil betjenes snarere enn engasjeres i en gjerning, hvor alle må tjene. Kirkens arbeid må gjøres i verden, og det er et felles ansvar. Det er forlenget nødvendig å tenke: Hvem overtar slitet fra mang en prestegård, adskillige søsterhus, i verdenskirken — den dagen da altfor få finner noen mening i å søke dit?

Det andre er dette: «Jeg sender dere ut!» Ja — og med svært lett utrustning. Guds folk er «lette tropper», for å si det militært: De skal angripe. De må ikke ha for mye å slepe på. Da slår de seg til, blir bofaste og søvnige i livet, mens livet tvært om er en vakt og en kamp.

Kristus kjente oss mennesker. Vi blir gjerne tunge og døsige. Installerer oss, mens han vil ha oss underveis, levende, bevegelige, brukbare og aktive.

De unge taler i dag gjerne og ofte bittert om «Establishment», og det meste av det de ser i kirke og kristenliv inneslutter de uten videre

i dét. *Establishment*, det betyr det vel etablerte, det alment vedtatte, makter og myndigheter, det som bare er der, og ikke rikker på seg, heller ikke når det med tiden er blitt rivende galt, en dødvekt som kveler livet og bevegelsen.

Det er ikke noe *Establishment* i Jesu ord — der var han rent ut sagt nok så «anti». De etablerte fikk sannhetsord, og hatet ham for dem. For han sa alltid rakt det motsatte av hva de mente: Slå dere ikke til, sett ikke reglene foran medmennesket, bryt opp til et nytt liv, bedre enn det som dere sleper på nå! Livet er bare et kort lån fra Gud, verden blir en dag rullet sammen og kastet på skraphaugen som et utslitt og ubrukelig teppe. I menneskets hjerte, som Gud er trådt inn i, foregår i virkeligheten det hele.

Det må noen fortelle menneskene, med sine ord og sine liv. Han valgte seg tolv venner til det. Så 72. Og siden så mange, stadig nye mennesker, helt frem til i dag. Kirken taler ofte i gammeldagse vendinger og den tar altfor gammelmodig vare på det som heter «kallet». For det kallet er dens ungdom og livsnerve. Uttrykker den seg igjen klart, og tenker den livets stadig nye behov, snarere enn bare sine egne tradisjoner, vil det kallet gripe tusener på tusener av nye, unge mennesker, også lenge etter at de yngste blant oss i dag er døde og glemte. Kristus har en ild, og han vil at den skal brenne. Det har vi hans egne ord for. Hans vilje og hans ord. Det er egentlig rikelig nok.

Presten — lett synlig i landskapet. Men hvor lenge?

TROSKAP I EN

OM LØFTER OG FORLIKTELSE I PRESTE- OG

Det drøftes over hele verden, i og utenfor kirken: De etter hvert mange, som trer ut av Kirkens tjeneste i prestestand og klosterliv, og tar opp en annen tilværelse, i eller utenfor ekteskapet. Tallene er, målt på Kirkens behov og de inngåtte forpliktelser i så vel det religiøse som det sosiale liv, meget urovekkende. De må dertil sammenholdes med noen andre tall, som røber en alvorlig svikt i rekrutteringen av unge og nye krefter til den samme tjeneste. Mens reformen av så vel preste- som ordenslivet drøftes intenst i den katolske kirke, og en rekke fornyende tiltak er gjennomført, går Kirken inn i en meget vanskelig personalkrise. Den kan komme til å fremtvinge radikale løsninger, blant annet et voksende antall presteviede legfolk, som forblir i sitt «verdslige» yrke. «Sølibatsproblemet» er bare én av flere sider ved en prosess i samtiden, som dypt og varig kommer til å endre hele oppfatningen av presten og hans funksjon i den moderne verden. Biskopssynoden i Roma denne høst har ikke minst beskjeftiget seg med dette. Det må være riktig at det også tales åpent og oppriktig om saken i den katolske presse.

I mens slår problemet, personlig opplevd, ned i adskillige presters og ordensfolks egen tilværelse og samvittighet, sørgelig ofte med brudd og oppbrudd i følge. Det er ikke bare en dypt personlig, men samtidig en høyst «offentlig» sak i Kirken å avlegge et livsvarig preste- eller ordensløfte. Like personlig og like offentlig blir det nødvendigvis når en går fra det. Hos mange, legfolk, ordensfolk og prester, i Kirken må det selvfølgelig vekke, ikke bare sorg og bekyrning over enkeltskjebner, men uro over hele forpliktelsens og løftets verd, i dagens katolske mentalitet. Det følgende er noen betraktninger omkring det, som kanskje kan bidra til å klare begrepene.

DE YTRE ÅRSAKER

Visse ytre årsaker kan de fleste få øye på. Såvel prestens som ordenspersonens liv og arbeide har ofte, i mange av de kirkelige miljøer, lidt under foreldede metoder, utilfredsstillende arbeidsforhold, ensomhet og isolasjon. Såvel prestestand som ordensliv betaler nå prisen for en stivbent «modell», som altfor ofte forsømte en gradvis tilpasning til vår tids krav til miljøutdannelse, fellesskap og livsformer. Her ble det samlet opp til et skred, som nå åpenbart er kommet i bevegelse. For mange ble det plutselig nyorientering på alle kirkelivets områder som fulgte Det II. Vatikankonsil en altfor brå overgang. De så nok, og ønsket som regel fornyelse, men følte samtidig at deres egen funksjon i Kirken dermed ble

gjort usikker. Allerede ved Konsilets slutt, talte adskillige om prestene som kirkemøtets «glemte faktor» — konsildokumentet om prestestanden viste seg snart som altfor provisorisk, og er allerede overrent av den rivende utvikling som fulgte Kirken. Etterutdannelsen av presteskapet ble, tross mange gode tiltak rundt om i verdenskirken, en forsinket affære, og kom i baklekse. For tusener av prester ble denne belastningen et personlig problem, som førte til en hel, og ikke sjelden pessimistisk omvurdering av deres personlige liv og gjerning. De kirkelige myndigheter, fra biskopene og de ordensforesatte til Vatikanets sentral-administrasjon, har gjennomgående vist megen forståelse, og gjort sitt for å komme de «kriseramte» i møte med kirkelige dispenser, og sikre dem den plass i et normalt kristent menighetsliv, eventuelt ekteskap, som de måtte bestemme seg for. Kirkefolket har i sin alminnelighet levet opp til denne forståelse, i klar kontrast til den ikke skjelden fordømmende eller avvisende holdning som i tidligere tider kunne møte den «frafalne» prest, nonne eller munk. Dette er positive faktorer i et ofte ellers trist bilde: Såvel den kristelige som den medmenneskelige solidaritet er kommet mer i forgrunnen, og bra er det. Men i seg selv blir visse verdier og prinsipper tilbake, som nok fortjener en kommentar, ja endel nødvendig respekt.

EN MANN OG ET ORD

«En mann er en mann og et ord er

et ord», hette det før: Det alvorlig mente og høytidelig avgitte løfte forplikter. Er det gitt for livet, så binder det for livet. Eller gjør det ikke lenger det? En kan ganske visst reise hele spørsmålet, om hvor vidt det er klokt og forsvarlig å engasjere i hvert fall unge mennesker i en livsvarig bindende forpliktelse, eller i det minste gjøre et slikt engasjement gjeldende over enhver preste-tjeneste i Kirken. Det er et annet spørsmål, og det fortjener ettertanke. At Kirken alltid vil måtte holde åpen den radikale mulighet for en total og definitiv gave av sitt liv i Guds tjeneste, som et uttrykk for en dyp kallsbevissthet, vil vel de fleste kristne finne evangelisk innlysende.

I de menneskeskjebner som aktuelt stiller problemet, foreligger det imidlertid allerede en slik forpliktelse. Det fantes også før i tiden mennesker, for hvem ytre eller indre omstendigheter gjorde det tilsynelatende umulig å leve opp til sin forpliktelse. Det var relativt få og «ekstreme» tilfeller. I dag dreier det seg om mer omfattende, ja om noe som kan minne om en bevegelse. At Kirken her viser hjelpsom barmhjertighet snarere enn steil disiplin, er som nevnt et høyst forsinket fremskritt. Men det løser ikke problemet om løftets natur. Det løser heller ikke dette problem: Adskillig flere mennesker må ta preste-ansvar i Kirken. Meget snart.

KRISETID

ORDENSSTAND

Inngangen i prestestanden eller i klosterstanden er i Kirken, både menneskelig og rettslig, omgitt med stor forsiktighet. Der er alvorlig undersøkelse av motiver og modenhet. Der er aldersgrenser og prøveår. Der er en åndelig veiledning som prinsipielt utelukker press, også i de lindrigere former. Der er full og vennlig respekt for dem som, før de avlegger løfter, kommer til, at det bør de tross alt ikke gjøre.

Når løftet er gitt, inntreer nemlig en ny situasjon. Det er ingen «ansettelse», ingen kontrakt. Den rører ved Gudsforholdet — det er, for troens blikk, Gud som mottar løftet, Kirken bare bevitner det. Et ungt menneske er nødvendigvis usikker og uvitende om sin egen fremtidige utvikling, om hvem og hva det vil være om ti, tyve,

Ordenskeistligheten står i den katolske kirke for ca. halvparten av prestene — det blir nesten en kvart million. Hvis den avfolkes, faller så mangt, både i Kirken og samfunnet, bort av seg selv. Har tidens unge tenkt på dét? Har oppdragerne?

tredve år. Men løftet er ment som en trosakt, en tillitserklæring til det Guds forsyn som alltid kjenner og aksepterer ens fremtid og tar vare på den, uansett hvordan den arter seg. Med andre ord: For troens blikk er løftet *gjensidig*, en total forpliktelse av en selv overfor Gud, en overbevisning om at den Gud som mottar denne forpliktelse også bevarer den, gjennom de forandringer og prøvelser og tvil som et hvert normalt menneskeliv medfører, også i «verden», også i ekteskapet.

EN «ÅPEN» PRESTESTAND?

Dette er Kirkens gamle tanke om løftet som religiøs realitet, og den har aldri anlagt noe annet syn. Det innbyr ikke — dette kan ikke nok understrekes — til noen dømmende innstilling overfor dem som, av grunner bare de selv, og vel egentlig bare Gud kan veie, går fra sitt løfte. Denne hemmelighet, som er strengt personlig, må vi respektere. Vi har intet humant eller kristelig grunnlag for å dømme.

Noe annet, som derimot er et fellesanliggende for hele Kirken, og som følgelig kan og må diskuteres, er dette: Opplever vi i dag en svikt innenfor prestestand og ordensliv, i forståelsen av løftets egentlige, bindende natur?

Hvor ligger i så fall ansvaret for det? Hvordan gjenreise respekten for det gitte løfte?

En kan endog gå videre og si: Dersom «tidsånden» i dag gjør, at et løfte om livsvarig troskap i Guds og Kirkens viede tjeneste virker drastisk og skremmende på de fleste, må da Kirken i sin rekruttering til presteskap og ordensliv heretter innstille seg på dette, og bare holde det opp som en *mulighet*, for særlig kalte? Og forøvrig gjøre prestatjenesten «åpen» for mer eller mindre tidsbegrenset innsats, fra gifte og ugiftes side?

Dette er spørsmål som unektelig fører langt av sted, og reiser mange nye problemer. Uansett hvilken vei Kirken velger, ut fra den krise som nå foreligger, og de drøftelser som føres på alle plan i forbindelse med den, står i hvert fall dette fast: Kirken trenger, og Kirken — legfolk, ordensfolk, prester og hierarki — har rett til å vente troskap, tålmod og offervilje. Fra alle kristne, men ikke minst fra nettopp de mennesker, som i dypeste alvor og ut fra det beste i seg selv, engang har lovet nettopp det, med hele sitt livs tjeneste for øye.

Hallvard Rieber-Mohn.

Prest og legmann — frem eller tilbake?

NYHETER

■ «TRADISJONALISTENE» i den katolske kirke avviser hele biskopssynoden, fremgår det av en pressemelding fra Rom, der representanter for en og tyve konservative grupperinger fra hele Europa er samlet, og gav en pressekonferanse

4. oktober. De avviser både sakslisten og den biskopelige kollegialitet, og har vedholdende forsynt synodemedlemmene med protester og «mot-dokumenter» under deres forhandlinger. . . .

■ I POLEN skjer det gradvis en merkbar bedring i forholdet mellom Stat og Kirke. Dette året er det gitt tillatelse til reisingen av tyve kirkehus, og de nye myndigheter synes innstilt på å «bygge ned» den ideologiske kamp mot katolisismen i Polen. Etter kardinal Mindszenty's avreise fra Budapest, er mulighetene for en normalisering blitt større også i Ungarn — i begge tilfeller ser politikerne åpenbart hen til det etter hvert tilfredsstillende forhold mellom Kirke og Stat som er inntrådt i Jugoslavia — muligens vil det med tiden tjene som «modell» for hele østblokken.

■ ØSTEUROPA var ellers godt og grundig representert på synoden, det eneste av episkopatene som ikke fikk sende noen representant, var det albanske. Endog Romania, som nektet biskoper utreise til det 2. Vatikankonsil, hadde

denne gang åpnet grensen. Også biskopene i Litauen og Lettland fikk sende hver sin representant. . . .

Fra de kommunistiske land i Fjerne Østen — China, Nord-Korea, Nord-Vietnam — kunne i år, som tidligere under konsilet, ingen katolsk biskop få utreiseattest. Fra Cuba deltok erkebiskopen av Havana.

■ EN PROSENT av forsvarsbudsjettet ber den britiske kommisjon for Justice and Peace den britiske regjering om å overføre til hjelpearbeidet for de øst-pakistanske flyktninger. Det dreier seg om en sum på omkring 25 millioner pund.

■ DDR — Ulbrichts øst-tyske republikk — byr fremdeles på et ganske stramt og stalinistisk klima, når det gjelder kirke og religion. Under et foredrag i Freiburg tidligere i denne måned, gjorde en av de sikre kjennere, når det gjelder forholdene i DDR, msgr. Klausener, oppmerksom på hvordan det øst-tyske skolevesen søker å underbinde Kirkens fremtid ved å diskriminere

AMNESTY INTERNATIONAL

en av de humanitære organisasjoner som vi alltid har hatt et bestemt godt øye til her i «St. Olav», fordi den prinsipielt upartisk går inn for folk som sitter fengslet bare for sin overbevisnings skyld, uansett tro eller politisk oppfatning, har i det siste festet

oppmerksomheten på den ganske skumle form for forfølgelse som utvilsomt foregår i Sovjet-Unionen og vel også andre steder:

Folk blir erklært «sinnsyke» og tvangsinnlagt på ubestemt tid i en psykiatrisk «klinikk», ene og alene

fordi de er opposisjonelle og kritiserer statsmaktene, eller holder urokkelig fast ved sitt trosstandpunkt. Metoden er vanskelig tenkelig uten en viss medvirking fra psykiatrisk utdannede leger, og et trent sykepleie-personale. Nettopp fra slike fagfolk, hos hvem vi alle forutsetter en høy og samvittighetsfull yrkesetikk, er fremgangsmåten rystende. Mange vestlige psykiatere, heter det i en pressemelding fra AI, har reagert over at en del av deres sovjetiske kolleger lar seg bruke til den slags virksomhet. Her i landet har en rekke sentralt plaserte personer rettet et åpent brev til Norsk Psykiatrisk Forening, der det heter:

«En rekke opplysninger om behandling av politiske og religiøse opposisjonelle i Sovjetunionen i de siste år tyder på at en del av disse holdes isolert i psykiatriske institusjoner.

Dette skjer under medvirking av noen av landets psykiatrisk sakkynndige og undertegnede vil be Norsk Psykiatrisk Forening snarest ta opp dette spørsmål med sine sovjetiske kollegaer.»

Brevet er undertegnet av: Anders Bratholm, Odd Nansen, Tove Pihl, Johan Vogt, Alex Johnson, Arne Næss, Kari Storhaug Poppe.

Amnesty International har en norsk avdeling, hvis formann er tanlege Kari Storhaug Poppe. Vi ønsker bevegelsen mange, også katolske, medlemmer. Dens Oslo-adresse er: Oscarsgt. 50, Oslo 2. En kan tegne seg som enten aktiv, eller som støttemedlem.

EN «TROVERDIG» KIRKE

Når en familie er i krise, har den to utveier. Den kan, medlemmene i mellom, tale åpent ut om den, og søke nye veier. Er den sunn, så gjør den nettopp det. Eller den kan feie det hele inn under gulvteppet, og håpe det beste, i en slags avtalt taushet. Det ender sjelden, om noensinne, bra.

Kirken er en åndelig familie. Siden Vatikan-konsilet har vi i Kirken fått en meget åpenhjertig, noen ganger brutal likefremhet når det gjelder kritikk, og den enkle sak å kalle tingene ved deres rette navn. Ikke få vantrives ved det. Men det spørs om de ikke dermed underkjenner den vilje og evne til fortsatt liv, til sannhet og realisme, som den katolske kristendom og så oppviser, i den tid som er vår.

Vi har festet oss ved en artikkel som KIT (Katolsk Informationstjenst) i Uppsala har sendt ut. Den heter «Kyrkans kris och den pågående romerska biskopsynoden». I tildels nokså fri oversettelse lyder den:

Nylig hette det, i en innledning til en kronikk i «Svenska Dagbladet», ganske suverent: «Et knusende flertall av engasjerte katolikker interesserer seg ikke lenger for hva som skjer i de offisielle sfærer (dvs. i Kirken), og mange spør simpelthen: «Slutt på presteskaper!» Det tales om nye tjenester i Kirken — utenom, og i stedet for, prestens gjerning.

Det får nå være som det vil. Men kanskje har en gått bort og glemt visse sider ved Kirkens krise, som kunne gi et litt mer poengtert blikk på den katolske kirkes situasjon, ikke minst i forbindelse med den synode som nå finner sted i Roma.

INSTITUSJON OG LIV

Ingen klok iakttagelse av Kirkens liv kan se bort fra den alvorlige kløften mellom institusjonen og livet, som Kirken i øyeblikket står overfor. Hvorvidt den i dag utgjør Kirkens egentlige og dypeste problem, er derimot et stort spørsmål. I en betenkning om prestetjenesten, utarbeidet av en gruppe professorer ved Frankfurts katolske filosofisk-teologiske høyskole, er de problemer dagens kirke må se i øynene behandlet på en langt mer grundig måte. Tyder ikke dessuten store kirkelige gruppers og massemedienes intense interesse for den pågående bispesynode på, at en slett ikke har oppgitt interessen for «hva som skjer i de offisielle sfærer»? Motivene for denne interesse kan være så forskjellige. Ennå er resultatet av denne spenning mellom «institusjon og liv», som har preget bispesynoden i Roma, et åpent spørsmål. Det følges av verdens oppmerksomhet.

HVORFOR BLIND FOR DET POSITIVE?

Ser en nærmere på saken, oppdager en noe overraskende. Den offisielle kirke er slett ikke så avvisende overfor problemstillingene som det ofte blir sagt. Ingen saklig betraktning

kan se bort fra, at det foreligger en alvorlig og innlysende forsinkelse, når det dreier seg om en fornyelse av Kirkens institusjonelle organer, under bibehold av Kirkens umistelige vesen. Den kan heller ikke se bort i fra, at det finnes temmelig ulike oppfatninger i Kirkens ledende organer om hvordan denne fornyelse skal komme i stand. I en opprevet tid som vår egen, finnes det dessuten adskillig usikkerhet, hjelpeløshet, ja skrekk.

Alt dette forklarer kanskje endog misgrep i Kirkens fremgangsmåte. Hvordan kunne det egentlig arte seg anderledes, dersom vi tar inkarnasjonens prinsipp alvorlig i Kirken?

Hvis en dermed bebreider den romerske kurie, at den ønsker seg tilbake til tiden før det II. Vatikan-konsil, at den søker å stanse en synodal og kollegial utvikling i Kirken, at den vil innføre en ny sentralisering og «juridisme», og henviser til visse forskrifter og rundskriv som i det siste er blitt utsendt fra Roma og er blitt offentlig kjent, så får en ikke glemme at det også finnes et annet Roma.

Nettopp fra Paven selv har vi sett så pass modige initiativer som *Octogesima adveniens*, det apostoliske brev i anledning av 80-års-jubileet for pave Leo XIII's sosiale rundskrivelse *Rerum Novarum*. Her har Kirken lagt til side all steil holdning i en læreuttalelse, og gitt legfolket full frihet til initiativ på det sosiale og politiske område. Det hardt kritiserte utkastet til en definisjon av prestetjenesten ble, allerede før synoden trådte sammen, erstattet av et annet opplegg til diskusjon, utarbeidet av den internasjonale teolog-kommisjon. Også et annet opplegg, til debatten om rettferdigheten i verden, med henblikk på synodens drøftelser, er alt annet enn reaksjonært. I beskrivelsen av tingenes tilstand er dokumentet tvert om overraskende konkret og rett på sak.

Forts. side 322

re, i adgangen til høyere utdanning. Denne blir stadig oppfattet som mer eller mindre forbundet med medlemskap i, eller godkjenning av SED, det ene tillatte sosialistiske enhetsparti, og adgang til den høyere utdanning får bare «samfunnsmessig pålitelige elementer». Her, sa han, er et rikt felt for nokså upåaktet press og manøvrer mot troende kristne: Med tiden kan de gjøres utdanningsmessig underlegne, og godt utrustede ungdommer vil i praksis ofte måtte velge mellom troen og utdannelsen.

EKSTREME GRUPPER har vært livlig aktive i Rom, i marginen av synoden, både fra «progressister» og «tradisjonister» har synodemedlemmene fått en flom av dokumenter og håndfaste råd, under sine forhandlinger. Særlig har kardinalene Alfrink (Nederland) og Suenens (Belgia) vært i skuddlinjen for de sistnevnte — under en pressekonferanse ble de offentlig karakterisert som «uverdige medlemmer av «Det Hellege Kollegium», uverdige til å ha sine bispevåpen hengende i det katolske Rom, som de gjennom sin holdning har forrådt, snarere enn å ære!» I kardinal Alfrinks titularkirke i Rom, San Giacchino, var hans våpen av ukjente blitt oversmurt med maling. Pave Paul har uttalt en skarp tilrettevisning av fanatikerne.

NOBELPRISEN TIL WILLY BRANDT

Willy Brandt fikk årets Nobels Fredspris. Vi hadde, som leserne vet, (nr. 19), en annen og mer nærliggende kandidat. Et håndslag til den «tredje», ikke-europeiske verden hadde vært riktigere. Men mennesket og politikeren Brandt fortjener så visst en slik anerkjennelse. Også han brenner for fredens nødvendighet.

Teologen - hva skal vi med ham?

Hva driver de egentlig med, teologene? Når de er i en prestegjerning, er saken nok så innlysende. Det er en gjerning som selv nok så «kirkefremmede» mennesker kan se en slags mening i, om de så bare møter den ved «folkereligiositetens» minimums-situasjoner: Dåp, vielse, begravelse. Men når de bare er teologer, endatil på et universitet og gjennom et langt liv? Tja, sier vel de fleste: De utdanner prester. Det gjør de også, og legfolk skal være glade, jo grundigere deres prest er utdannet og etterutdannet. Det er lenge siden nok så oversiktlige problemer, ifølge ordtaket, gikk «ut over min forstand, og langt inn i prestens». Det er bare sjelden at det — i et utdannelsessamfunn som vårt — er noe spesielt solid ved akkurat prestens forstand. Han er i dag langt fra å være den eneste studerte mann i et lokalsamfunn.

Ikke desto mindre har han sitt «fag», sin spesialitet. Det er ikke sagt, at det i det moderne samfunn lar seg så lett innpasse ved et universitet, slik som det ennå er det, i våre nordiske statskirkeland. Mange beskjeftiger seg der med kristendommen, uten derfor å være teologer. Pater Vincent Du Clos, en franskfødt prest som virker i Danmark, har i «Kristeligt Dagblad» nylig offentliggjort disse nyttige betraktninger om teologens egentlige rolle — de klarer begrepene.

Den igangværende diskusjon om teologens kritiske funksjon indvarsler måske et nyt tideverv. Den avslører i hvert fald, hvorfor stud. theolernes interesse har så svært ved at tilpasse sig den placering, det gamle ærværdige fag har fået på universitetet — et sted midt imellem filologi og oldtidskundskab. I sin iver for at forsvare teologiens videnskabelige objektivitet gør professor, dr. theol. Niels Thulstrup opmærksom på, at der er forskel på katedrene, selv inden for et og samme fakultet. Kan man f. eks. påstå, at det er det samme at undervise i teologi og i religionshistorie? Er det ikke netopp her hunden ligger begravet?

Hvori adskiller teologiens opgave sig fra religionshistoriens? Teologerne beskæftiger sig med en række emner, som også andre tager sig af, lige fra den masoretiske teksts pålidelighed og den arianske strid til Kants erkendelsesteori. Hvorfor kalde dette teologi og ikke tekstkritik, kulturhistorie eller filosofi? Jeg kan beskæftige mig med den masoretiske tekst i min egenskab af filolog — studere den som et rent sprogligt fænomen. Men jeg kan også bruge den som en vej til at erkende Guds ord. Den arianske strid kan anskues som et kulturfænomen, som kun angår historikerne, men den kan også ses som et forsøg fra andre kristnes side på at tage imod

Guds ord og leve efter det, og i den forstand har det direkte teologisk relevans. Selv om teologerne har en hel del af emner og ikke så lidt af deres metoder til fælles med andre fag, har teologien altså sin egen opgave, som består i at finde ud af, hvad Gud engang har sagt, og hvordan han siger det i dag. Derfor omfatter teologien en kritisk undersøgelse af åpenbaringsens forskellige udtryksformer ned gennem tiderne. Ordet kritisk må her ikke misforstås, for naturligvis er det ikke Guds ord, men menneskenes forståelse af det, der er genstand for kritikken. (Denne skelnen, som er ret så vigtig inden teologien, ville være meningsløs inden for religionshistorien!) Her er en efterprøving af den masoretiske teksts pålidelighed helt på sin plads. Men hvis udgivelsen af en kritisk udgave er det eneste, man opnår, kan man stadig ikke tale om teologi i den forbindelse. Det, teologien beskæftiger sig med, er nemlig indholdet, læren: Hvad er det, Gud siger til os?

Når det gælder den første opgave, kan teologen og religionshistorikeren følges ret langt, men der er ingen tvivl om, at religionshistorikeren springer fra, når de har nået det punkt, hvor teologen forsøger at gå videre for at gengive Guds ord og inkarnere det på ny. Hvis teologen udelukkende var filolog eller historiker, ville der her være tale om forurening. Men netopp fordi han er teolog, er det hans opgave at prøve på at udtrykke, hvad Gud vil sige os i dag, hvad der slet ikke er det samme som selv at bestemme, hvad han skal sige! Der er lige så lidt mening i tale om kristen religionshistorie som i tale om kristen astronomi eller botanik. Men der er noget, der hedder kristen teologi, og det kan vi ikke løbe fra.

Netop denne forskel gør teologien kritisk — først og fremmest over for sig selv og dernæst over for kirkerne og samfundet. Teologen må ligesom de gammeltestamentlige profeter vende sig imod enhver form for afguderier. Han skal påpege alt det menneskelige, som vi af uvidenhed eller vanetænkning identificerer med Guds ord, og han skal granske Guds vilje med sin kirke for at kunne tage stilling til vore kirkesamfunds konkrete former. Bibelens menneskesyn må vel også have samfundskritisk relevans i et land, som officielt beken-

Forts. s. 320

Teologene arbeider — katolikken pater Congar (t.v.) og lutheraneren professor Skydsgaard.

FRA BISPEDØMMET

Pastor Lars P. Messel har den 12. oktober i år, efter egen anmodning og i full forståelse med Biskopen, fra Rom fått dispens fra sine prestelige løfter og forpliktelser. Han er i kraft av denne dispens trått inn i legfolkets rekke med alle tilsvarende rettigheter og plikter.

LITURGISKE KOMPOSISJONER

av Pater Thoralf Norheim

Omkved og salmetoner til bruk for sangene mellom søndagsmessens lesninger (for Advent, Jul, Epifani Faste, Påske og et utvalg av kirkeårets alminnelige søndager).

Alleluiavers (med Alleluia-melodier fra det gregorianske graduale med originalt norsk vers) og noen Evangelievers (til bruk i Fastetiden), skal snart stensileres hos Dominikanerne. For å få en oversikt over opplagets størrelse bes de interesserte å sende sine bestillinger snarest mulig til klostret i Neberggaten 15, Oslo 3.
Format A 4. Pris: kr. 2,00 pr. eks.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille- messe	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olavs kirke,</i> Akersveien 5. Biskopen og prestegården 20 72 26. Sogneprestkontoret 20 72 44	9.00 9.45 og	11.00 19.00
<i>St. Hallvard kirke,</i> Fransiskanerne, Enerhaugt. 4, tlf. 67 23 83	8.35 18.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke,</i> Dominikanerne, Neberggaten 15, tlf. 55 07 71	9.00 10.00 18.30	11.00 —
<i>Vår Frue Villas kapell,</i> Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
<i>Grefsen kapell,</i> Glads vei 23, tlf. 212355	11.00	9.30
<i>Lunden kloster,</i> Øvre Lunden, tlf. 212587		10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke,</i> Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	10.45
BERGEN: <i>St. Paul kirke,</i> Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	9.00 19.00	11.00 —
<i>Vår Frue kirke,</i> Helleveien, tlf. 25 73 53 — 25 77 07	9.30	—
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke,</i> Cappelsngt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke,</i> Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke,</i> Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke,</i> Torvgt. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke,</i> Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke,</i> Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND: <i>S.: St. Ansgar kirke,</i> Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	11.00
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet,</i> Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke,</i> Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikals kapell,</i> Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke,</i> Sverres gt. 26, tlf. 50 793	8.30	11.00
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (1. og 3. søndag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53 765	17.30	—
STABEKK: <i>Maria kirke,</i> Nyveien 17, tlf. 53 77 35 <i>Veståsen kapell</i>	8.30 19.00	10.45 9.30
STAVANGER: <i>St. Svitbun kirke,</i> Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.45
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke,</i> Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke,</i> Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21 214 <i>St. Elisabeth hospital,</i> 11a tlf. 21 670	8.45 19.00 6.15	11.00 —
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eystein kirke,</i> Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehjem,</i> Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke,</i> Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke,</i> Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke,</i> Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604 <i>St. Elisabeth hospital,</i> Mellomveien 50, tlf. 81 050	8.15 6.20	10.30 —
BODØ: <i>St. Eysteins kirke,</i> Hernesveien 22, tlf. 81 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke,</i> Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1. VII—31. VIII <i>St. Elisabeth Institutt,</i> tlf. 11 392)	19.00 8.00	11.00
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke,</i> Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30

KATOLSK FORUM

Vi minner om datoene i kommende måned:

Tirsdag 2. november kl. 20: KRISTENDOM OG POLITIKK, ved stortingsrepresentant *Lars Roar Langset.*

Tirsdag 9. november kl. 20: RAPPORT FRA EN SYNODE, ved biskop *John Willem Gran.*

Tirsdag 16. november kl. 20: KJÆRLIGHETENS FANTASI», ved pater *Hallvard Rieber-Mohn.*

Foredragene finner sted hos Dominikanerne, i Neberggaten 15 og er åpne for alle.

Skaff

St. Olav

en ny

abonnent

i 1971

274

Erik Gunnes
**KONGENS
ÆRE**

Ruvende avhandling om Kong Sverre, og striden mellom kongemakt og kirke.

Heft. kr. 59.50

Gyldendal

Søsterrådets høstsamling

Søsterrådet hadde sin 10. sammenkomst 18.—19. september i år. Sakslisten var lang og omfattet blant annet utveksling av erfaringer i forbindelse med den nye sykehusloven, orientering om bispesynoden og samtale om skriftemålsdokumentet og det nye pavelige dokument om klosterlivet.

Flere søstre refererte fra kurs og seminarer de hadde deltatt i, og planer for høstens søstermøter og neste sommerseminar ble lagt frem.

Søstrene er inne i en periode av besinnelse og nytenkning. I fellesskap kan en drøfte problemene og lære av hverandres erfaringer. Det gjelder f. eks. eksperimenter med nye former for kommunitetliv, aktuelle arbeidsoppgaver og den liturgiske fornyelse.

Søsterrådet kan nå ut til alle kommunitetene, og gjennom rådet kan søstrene nå andre instanser, som f. eks. Rådet for generalpriorinner i Rom. Søstrene drøftet i denne forbindelse hva man som nordiske representanter kan bidra med, på det internasjonale plan, hvilken informasjon man ønsker å få, men også hvilke saker man kan tenke seg å fremme.

Søsterrådsmøtet ble denne gangen holdt i Trondheim, med St. Elisabeth-søstrene som et utmerket vertskap.

Søstrene satte også pris på innbydelsen fra menigheten i Trondheim til hyggelig samvær med trønder-skjemt og ekte trønderkost.

sr. *Margrete Albrektsen*
(sekretær)

Teologen . . .

Forts. fra s. 318

der sig til kristendommen? Der er altså ikke tale om, at teologerne overskrider deres kompetence. Naturligvis ville det være uklogt af dem at blande sig i diskussioner om skatteopkrævningsteknik eller om multilateral U-landshjælp kontra bilateral. Men har de til gengæld ikke et og andet at komme med om menneskets værdi som person og om samfundets ansvar for den enkelte?

Politikerne er ikke bare samfundsteknikere, — de må lade sig inspirere af et principielt syn, også når de f. eks. drøfter skattepolitik, og i vort pluralistiske samfund har også teologerne deres ansvar netop i så henseende. Når det er blevet sagt, at det, de fleste mennesker mangler, ikke er noget at leve af, men noget at leve for, er grunden måske den, at vi har haft for mange religionshistorikere og for få teologer.

«Et episk og etisk geni

. . . Han stiger fra Inferno opp i den aktuelle verdenslitteratur . . . Boken mellom bøker dette året.»

Sverre Riisøen i Morgenavisen

«Grenseløst rik i sin kunstneriske utforming . . . litterært sett et mesterstykke . . . en Kunstens triumf.»

Bjørge Jønsson i Verdens Gang

«Forbløffende fortellergeni . . . av høyeste klasse.»

Johan Borgen i Dagbladet

«Et storverk, et menneskelig dokument uten sidestykke.»

Kaare Horgar i Dagen

«Charrière har skapt en «klassiker» . . . en av de store fortellere.»

Thor Bjarne Bore i Vårt Land

HENRI CHARRIÈRE

PAPILLON

Oversatt av Axel Amlie. Kr. 46.—, innb. 57.50

cappelen

BASAR

i St. Hallvard Kirkes foreningslokale, Enerhauggate 4, Oslo 6
fra søndag 14. november—mandag 22. november.

Basaren er åpen fra kl. 18 til 21.

Om søndagen også etter høymessen.

Demonstrasjon - underholdning - vakre gevinster - salgsdisk
- aftentrekning - gjennomgangslodd.

GRATIS SERVERING

Lørdag 20. november kl. 17—19 barneaften med Caprino filmer
og tombola, etc.

Mandag 22. november, kl. 21: Trekning.

LITTERATUR

dem. Men der var så mange, mange flere. Kloke folk som han, finner dem.

Max Taus: «Tross alt!»
Aschehoug, 267 s.

FLINK PIKE

Er «Aftenposten» en kjedelig avis? Det påstås i opptil brede kretser. I grunnen er det urettferdig, en mengde lesverdig stoff drukner bare ofte i en betydelig papirmasse, og i et svare strev med det store uhendige format. Lørdagsintervjuet er for eksempel som regel lett å finne, og ikke sjelden godt og spenstig stoff. Når så inntreffer, er det ganske gode sjanser for at signaturen er RIE — journalist Rie Bistrup. I en smakfullt utstyrt bok, med gode portrettfotos og behagelig satsbilde, har hun samlet innpå et snes av sine intervjuer de siste tre-fire årene, og det er journalistikk som godt tåler bokens mer krevende format og fremtoning. I «Kurven full» får vi i helfigur en bukett mennesker fra ulike livsområder — Ries evne til å peile seg inn på deres tone og fantasibølge er en fin faglig oppvisning i hvordan det kan, ikke nødvendigvis skal gjøres. Buketten er arrangert med sikker kvinnehånd og meget variert. Fra teatrets verden *Aase Bye*, fra bokens haller *Henrik Groth*, *Tarjei Vesaas*, *Odd Eidem*, *Ebba Haslund*. Fra musikken *Eva Knardahl* og *Kjell Bækkelund*. Fra næringslivet skipsreder *Braathen* og «*Stabbur-Nilsen*». Fra politikken *Kjell Bondevik* og *Randi Bratteli*. Fra bildende kunst *Arnold Haukeland* og *Jakob Weidemann* — dessuten samleren *Rolf Stenersen*. Fra administrasjonen (Helsedirektoratet) *Aud Blegen Svindland*. Fra universitetet selve rektoren — *Johs. Andenæs*. Fra TV, gullguttene *Erik Bye*. Og som teologisk haleheng — via litteraturkritikken: *Sverre Riisøen*. Et intervju med seg selv presterer hun også — en vanskelig genre! — og kommer ikke så helt dårlig fra det.

Rie Bistrup har et godt øre, også for nyansene, som gjerne er den intervjuedes sjelekval og søvnløshet, når intervjueren har fjernet seg, med sin mer eller mindre vagt nedtegnede og

omtrentlig huskede fangst. Hun er frisk, uten å bli nærgående, og fast besluttet på å fremføre — ikke utlevere — mennesket bak «kjendisen». En leser henne gjerne, også når der er gjenkjennelse i opplevelsen.

Rie Bistrup: «Kurven full».
Gyldendal, 198 s.

hrm.

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Onsdag 3/11: Messe i St. Olavs kirke kl. 19.

Deretter samvær i foreningslokalet hvor formannen i Oslo Kvinneråd, fru Franziska Bødtker, orienterer om Oslo Kvinneråd og arbeidet der. Alle interesserte damer er velkomne.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke		
Lunden Kloster	}	Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet	}	Bergen
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke	}	Hammerfest
Vår Frue Kirke		
Marias Minde	}	Hønefoss
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Lillestrøm
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Tromsø
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikals Kirke	}	Trondheim
St. Mikals Prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Tønsberg
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	
St. Magnus prestg.		
St. Elisabeths Hosp.		
Vår Frue Kirke	}	
Bispegården		
St. Olavs Kirke,	}	
Bispegården		
St. Olavs Kirke	}	
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 66

«På oppfordring av NKKF DISTRIKTSFORBUND SØR-NORGE setter Oslo Kinematografer opp filmen «LILJENE PÅ MARKEN», torsdag den 11. november kl. 19 på Frogner Kino i Oslo.

Bill. à kr. 4.— ved inngangen.

Styret for NKKF Distriktsforbund Sør-Norge.»

EN «TROVERDIG» ..

Forts. fra side 317

Heller ikke den nylig offentliggjorte instruksjon vedrørende massemediene bærer preg av trangsyn. Det er snarere nærliggende å bli forbauset over den tillit til massemediene som en faktor i verdens fremskritt, som dokumentet gir uttrykk for.

Det er ikke rimelig å se bort fra disse og andre positive momenter i den institusjonelle Kirkes «balanse-gang» i en opprevet tid. Når adskillige finner det riktig å trekke Kirkens troverdighet i tvil, kan det jo ha andre — og ikke så helt saklige — årsaker.

REVOLUSJON — ELLER Å «SKILLE ÅNDENE»

Her foreligger så åpenbart to perspektiver, to måter å gå frem på. For kritikerne beveger Kirken seg så fortvilt langsomt fremover. «Eksperiment» er deres yndlingsord, demokratisering en av deres hovedtanker. De reagerer voldsomt mot alt som — med rette eller urette — kan virke som «undertrykkelse». Protest og opposisjon er deres metode, også i Kirken. Dersom Kirken, synes de, skal kunne fremtre for verden som en troverdig instans, må den engasjere seg politisk mot undertrykkelsen og for rettferdigheten.

Det er ingen tvil om, at for den

institusjonelle kirke er det i dag et annet motiv som i dag står i forgrunnen: Å «skille åndene», i den kristne åpenbarings lys, midt i en overgangstid. Dette innebærer, at Kirkens umistelige vesen og arv konfronteres med tidens nye krav og situasjoner — et møte hvor Kirken med ettertanke må søke nye løsninger og nye uttrykk for hva den er. I sin åpningstale til synoden ga pave Paulus VI et klart uttrykk for denne oppgave. Kirkens nåværende «krise» må forståes i disse to forskjellige perspektiver. Men kanskje finnes det bak alt dette en dyper dimensjon.

ÅNDELIG KRISE OG KIRKENS TROVERDIGHET

Er Kirkens troverdighet virkelig i første rekke avhengig av krisen i den institusjonelle kirke? Visse tomme kirkebenker, økende «utmeldelse» av Kirken, og svikten i preste- og ordens-kall — er det et varsel om en voksende troskrise hos de kristne, en svikt i den åndelige substans, en sviktende sans for troens perspektiv og kirkesynet, mens Kirken — nokså trettende — gjenopplever et indre

oppgjør? Er det ikke i virkeligheten en ut-tynnet kristendom som propageres, under «fremskrittets» maske? En kristendom som knapt streker til, dersom det virkelig dreier seg om å leve sin tro? Selvfølgelig avhenger dette alt sammen av klimaet i et sekularisert og konsum-bevisst samfunn? Ikke desto mindre, og nettopp i denne situasjon, stiller spørsmålet seg ganske av seg selv: Hvordan lever og virkeliggjør vi Kristi Kirke på en troverdig måte?

Alvoret i det spørsmålet er innlysende. Ikke desto mindre har vi gode grunner for å tro på Kirkens mysterium og dermed gi Kirken vårt liv og vår tillit — også i dag.

ST. OLAV'S REDAKSJON

TLF. 20 72 26 - 28 01 04

BERGEN

NYGÅRDSGT. 19

BERGEN

A/S Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482

BERGEN

HOPSDAL & DAHL A/S
Aut. Installatør, TV-, Radio-
og Utstyersforretning
TORNØEGÅRDEN - BERGEN

K. & J. SOLHEIM
Kjøtt - Pålegg - Delikatesser
Egen Pøsefabrikk
Solheimgt. 25
Tlf. 99 016 Bergen

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG PRYDKUNST

Bergen

Telefon central 14 110

Telegramadresse: «Kjell»

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

Peter M.
KOLDERUP

Strandgaten 60

Glass - Porselen - Stentøy

OMEGA
URMAKER

FINCKELSEN

I Nygårdsgaten v/Eldorado
og
I Sletten Shopping Senter

EN BARMHJERTIGHETENS REPRESENTANT

AV ODD BARRA

Siste nummer av «ST. OLAV» var viet «barmhjertighet».

Det nådde meg samtidig med budskapet om at søster Agnellus er død, — denne barmhjertighetens representant som viet hele sitt liv for å hjelpe lidende i Afrika.

Lenge før betegnelsen «U-land» fantes i det norske sprog, følte hun utfordringen fra Det sorte kontinent og svarte helt uforbeholdent.

Hennes innsats vil alltid stå som et lysende eksempel både for hennes medsøstre i Fransiscan Missionary Sisters for Africa og for oss katolikker i Norge, hvorav kanskje de færreste kjente til hennes virksomhet.

Moder Anselm, som er leder for denne søsterkongregasjon i Uganda, har sendt meg et brev om Søster Agnellus død, og skriver bl. a.:

«Søster Agnellus gjorde et stort arbeide i apostolatet: Hun startet arbeidet for spedalske i Busoga (Uganda) og begynte å lære opp innfødte

menn som sykepleiere og hjelpere for de spedalske.

I Syd-Afrika grunnla hun vårt sykehus, som nå har en omfattende virksomhet. Som leder for Nsambya hospital i Kampala (Uganda) bygget hun opp og moderniserte dette slik at det ble det beste misjons-sykehus i landet.

Likevel er det ikke alt dette vi husker best. Vi vil alltid minnes henne mest for den varmhjertige kvinne hun var, en virkelig venn for alle hun kom i kontakt med, en modig og helstøpt kvinne, hvis råd vi kunne stole på.

Men først og sist, visdommens og bønnens kvinne, med nær kontakt med Gud.

Hun var dypt elsket, både av pasienter, innfødte og oss medsøstre.

Den katolske kirke i Norge har all grunn til å være stolt av sin datter. Hvis vår kongregasjon bare skulle få søster fra Norge, kunne det ikke ha blitt noen bedre.»

Så langt brevet fra moder Anselm.

*

Søster Agnellus ble født 28/11 1912. Hennes norske navn var Marit Elisabeth Larsen.

Hun ble utdannet ved Vor Frues Hospitals sykepleierskole i 1934.

Efter flere års praksis i Oslo og København reiste hun til England, ble tatt opp i Misjonskongregasjonen, Fransiscan Missionary Sisters for Africa, i januar 1946.

Etter ytterligere praksis og studier av tropiske sykdommer i England, reiste hun til Uganda i desember 1949.

I 10 år arbeidet hun for å bedre forholdene for de spedalske. I samarbeide med landets myndigheter opprettet

(Forts. neste side)

OSLO

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

OSLO

T. S JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

THRONSEN & CO.

BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

KVALITET I
KJØTT, FLESK OG
PØLSEVARER

Jens J. Andersen

TØYENGT. 2. Oslo

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Gladsvet 23, Grefsen

Tlf. 21 18 32

TASEN BOK- OG PAPIR A/S

ERLING THORNE

Kaj Munks vei 41, Oslo 8

Tlf. 23 02 40

SØREN HANSSEN

Kolonialforretning

Langes gt. 6 - Oslo

Telefon 20 37 24

Byggevarer - Beslag - Ovner

Verktøy - Fliser - Linoleum

Tapeter - Farvehandelvarer

Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. A S

Haakon VII's gt. 1, Oslo

Sentralbord 41 77 30

Spesialforretning i
RUSTFRITT STAL
For sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlgr.adr.: RUSTFRIKNUT

ØVRE SLOTISGATE 8, OSLO

RØDBLÅTT PARADIS

Regi: *Oddvar Bull Tuhus*.

I hovedrollene: *Svein Sturla Hungnes*, *Ragnbild Hilt*.

Etter at norsk film har stått svært så lagelig til for hogg i så mange år, er det en glede å kunne fastslå at vi, etter alle tegn å dømme, går mot tider da vår hjemlige filmproduksjon må taes alvorlig, i hvert fall hvis regissører av *Oddvar Bull Tuhus'* kvalitet får slippe til i årene som kommer. Hans film «*Rødblått paradis*» virker i hvert fall uhyre overbevisende. Den viser oss en ung manns konfrontasjon med «systemet»: først militærvesenet og siden aller mest det sosiale system med dets skyggesider. Her er det mest stoffmisbruk i Oslo og abortlovgivningen som trekkes frem.

Det har lyktes Tuhus å lage en film som er sosialt engasjerende uten å være kjedelig. Han setter fingeren på et sosialt problem, hvilket i seg selv ikke er noen heksekunst. Men å gjøre det uten å være overtydelig og belærende, dét er vanskelig. Når Tuhus allikevel klarer det, skyldes det hans talent som filmkunstner. Hans teknikk minner litt om den amerikanske filmen «*Medium Cool*», en av de beste filmene som amerikanerne har laget de siste årene, for som denne benytter Tuhus seg av en blanding av *cinéma vérité*» og vanlig fortellende stil. Han skisserer situasjoner og personer på en rask og elegant måte, og ved sin lette og springende stil antyder han, i stedet for å dvele ved det han skildrer. Derved unngår han det belærende og over-forklarte som ellers kunne ha blitt en fare i en film som denne.

I *Svein Sturla Hungnes*, *Ragnbild Hilt* og *Pål Løkkeberg* har Tuhus funnet skuespillere som har oppfattet at de ikke spiller for teater, men for film. Dialogene lyder særdeles overbevisende, og skuespillerne er naturlige og ubesværede. Særlig viser Hungnes seg igjen som en fremragende filmskuespiller. Fotograferingen fortjener særlig å blitt lagt merke til, for det er ikke minst på grunn av dyktig fotografering at denne filmen blir så vellykket som den er. — Det eneste som vi får sette fingeren ved, er scenen i hasjbulen på *Vaterland*: den er litt for tydelig lagt opp som «besøk i ungdomsklubben» etter mønsteret: litt musikk,

(lang og kjedelig) diskusjon og så igjen litt musikk til avslutning. Det virker ikke så bra i en film hvis styrke er å antyde, ikke å forklare.

Rent generelt kan man vel spørre seg selv om i hvilken grad en film av denne art vil ha noen særlig interesse utenfor landets grenser, på grunn av selve det emnet den behandler. Ikke fordi problemene er ukjente, tvert imot; de er blitt gjenstand for behandling i en rekke amerikanske og europeiske filmer de siste årene. For å si det rett ut virker det som om man har falt for fristelsen til å behandle et emne som for tiden er «in». Men hvis så er, er det litt i seneste laget. Derfor kunne det bli meget interessant å se Tuhus lage en film over et bedre og mere spennende manus. Vi tror den ville være verdt å se.

PH.

WAJDA

Nå er anledningen der. En polsk filmskaper av usedvanlig kvalitet: Andrzej Wajda er godt representert i hostens Norges-program på kinoene, med to fine filmer. Det var han som først og fremst ble kjent i Norge gjennom den høyt begavede filmen «*Aske og diamanter*» — filminteresserte husker nok den. I høst får vi se to nye verker fra hans kyndige hånd: Den første, «*Bjerkeskogen*», er allerede på kinoene, og skildrer fint to vidt forskjellige brødre — den ene en robust, taus, firkantet forstmann; den andre forfinet, blek, bypreget og døende i siste fase av en lunge-tuberkulose. Den første (storartet og farlig tolket i *Daniel Olbrychskis* nyanserte spill går rundt i en selvvalgt forstenet sorg etter hustruens død — inntil brutalitet overfor den lille datteren han har etter henne. Den andre (hektisk og febrisk spilt av *Olgjerd Lukaszewicz*) er en ung mann som vet at han skal dø, og vil kryste de siste dråper ut av sitt unge, håpløse liv før han forsvinner under bjerketrærne. Det blir det noen konflikter av, mellom de to, der de psykiske understrømmer er mange og spennende. Wajda behandler dette novelle-motivet med nesten Tsjekovsk tungsinn, men av dét blir

det en fin og følsom beretning, der fotografering, lys, rytmen og det usagte mellom de to ulike brødre hever seg til en edel film-opplevelse.

I «*Landskap etter slaget*» møter vi igjen Daniel Olbrychski, og her i en vidt forskjellig rolle — en fin prøve på bredden i hans skuespillertalent. Her er han en ung student, som i 1945 — ikke hvilket som helst år! — blir satt fri fra en konsentrasjonsleir, og opplever litt av hvert i frihetens første, beruste og berusende dager. Jeg skulle tro at filmens åpningssekvens: Konsentrasjonsleir-fangenes prøvende sprang over piggråden og vantro frihetsjubel i et snedekt, trøstesløst landskap, vil gå inn i filmhistorien. Egentlig beviser de ti-femten minuttene Wajdas strålende innlevelse (han var bare tenåring i 1945) i en fjern tid. Fangene blir befridd av amerikanerne og overført til en DP-leir — hvis De har glemt hva DP står for, så betød det engang, for tusener, *Displaced persons* — folk ingen vet riktig hva en skal gjøre med. Og i mens går ukene. I den leiren er der ikke tortur, til gjengjeld en del annet. Blant annet blir hans elskede drept — meningsløst. Og noen polske patrioter ter seg så meningsløst, at en mistenker Wajda for å ha leftet litt av sitt lands makthavere — de satset jo på et annet Polen, og det er i dét Polen han lager sine filmer. Godt er det nå likevel. For her ser et ungt menneske med presis erindring tilbake og sier: Hvor ble det av *mennesket*, i all denne «befrielse».

brm.

En barmhjertighets...

(Forts. fra forrige side)

hun og ledet ca. 25 sentra for behandling av spedalske i distriktet Busoga.

Senere kom hennes administrative talent igjen til nytte ved resningen av et misjons-sykehus i Transkei, Cape Province.

Som forstanderinne for Nsambya hospital i Kampala maktet hun å fornye og modernisere sykehuset, og opplevet også den glede å se at en ny moderne sykepleierskole ble bygget der for midler fra hennes hjemland.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M.,
Per Bjørn Halvorsen O.P.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene. Kr. 35 pr. år. Kr. 20 pr. ½ år. Utlandet kr. 40.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.